
Peiling – Ruimtelijke Kwaliteit

Rapport – Burgerpanel Best
April 2023

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 308 48 00
www.ioresearch.nl

Rapportnummer

2023/060

Datum

April 2023

Opdrachtgever

Gemeente Best

Auteurs

Milan Driessen
Rosan Nijkamp

Introductie

Aanleiding

De gemeente Best wil onderzoeken wat inwoners belangrijk vinden aan de uitstraling van gebouwen in Best en hoe de gemeente daarmee om moet gaan. Nu is het nog zo dat de gemeente toezicht houdt op hoe gebouwen en bouwwerken eruitzien en in hoeverre het past bij de uitstraling van de straat en de buurt. Bij de uitwerking van een bouwplan toetst de gemeente op het uiterlijk. Wat is de uitstraling van het gebouw en past het bij de omgeving. Dat noemen we de beeldkwaliteit van het gebouw. Over deze beeldkwaliteit gaat dit onderzoek. Straks kan het zijn dat de gemeente niet meer toetst op beeldkwaliteit. Dit heeft onder andere te maken met een nieuwe wet die in werking treedt: de omgevingswet. Daarmee geeft de gemeente bouwers en verbouwers de vrijheid om zelf te bepalen hoe bijvoorbeeld de gevel eruitziet en met welke materialen en kleuren ze werken. Dit jaar maakt de gemeente hierover een keuze. Daarbij stelt de gemeente de mening van haar inwoners op prijs en wil graag weten wat inwoners vinden van de beeldkwaliteit van de gebouwen in Best en hoe belangrijk zij het vinden dat de gemeente blijft toetsen.

Methode

Voor het onderzoek is het Inwonerspanel Best geraadpleegd. Het panel bestaat uit 1.388 panelleden. Dit zijn inwoners van de gemeente Best die zich hebben aangemeld voor deelname aan online onderzoeken van de gemeente. De panelleden zijn via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan dit onderzoek. Er is één herinneringsmail gestuurd. De vragenlijst kon worden ingevuld van 15 t/m 27 februari 2023.

Analyse

Op de data is een weging toegepast naar leeftijd en geslacht. Dit betekent dat de verhoudingen naar leeftijd en geslacht zijn teruggebracht naar de werkelijke verhoudingen in de bevolking van Best. Groepen die ondervetegenwoordigd zijn, krijgen een groter gewicht, terwijl oververtegenwoordigde groepen een kleiner gewicht krijgen. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de gehele gemeente Best, wat betreft deze achtergrondkenmerken. Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen.

Respons

Voor dit onderzoek zijn alle 1.388 panelleden uitgenodigd; 740 leden hebben de vragenlijst ingevuld, dit is een respons van 53 procent. Dit is een goede respons om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. In de rapportage worden in de blauwgroene kaders eventuele (significante) verschillen beschreven op basis van leeftijd en wijk. In onderstaande tabel staat de ongewogen respons uitgesplitst naar leeftijd en wijk.

Tabel 1 – Ongewogen respons naar leeftijd

Leeftijd	Aantal	%
18 t/m 34 jaar	31	4
35 t/m 49 jaar	119	16
50 t/m 64 jaar	300	41
65 jaar en ouder	290	39
Totaal	740	100

Tabel 2 – Ongewogen respons naar wijk

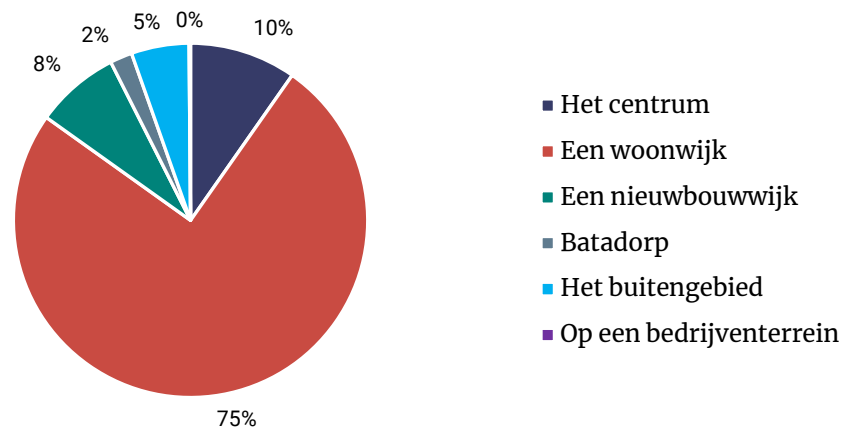
Wijk	Aantal	%
Batadorp	15	2
Bedrijventerrein Breeven	2	0
Bedrijventerrein 't Zand	2	0
Buitengebied	36	5
Centrum	42	6
De Leeuwerik	40	5
Dijkstraten	17	2
Heivelden	85	11
Heuveleind	100	14
Hoge Akker	39	5
Kantonnier	34	5
Naastenbest	95	13
Salderes	110	15
Speelheide	53	7
Steegsche Velden	10	1
Villawijk	9	1
Wilhelminadorp	51	7
Totaal	740	100

Achtergrond kenmerken respondent

- Ten eerste is gevraagd naar de huidige woonsituatie en eventuele (ver)bouwplannen van de inwoners. Driekwart van de deelnemers woont in een woonwijk zoals Salderes, Wilhelminadorp en Hoge Akker. Daarnaast geeft 10 procent van de deelnemers aan in het centrum van Best te wonen. Acht procent van de deelnemers woont in een nieuwbouwwijk in Best zoals Dijkstraten, Aarlesche Erven en Steegsche Velden. Twee procent van de deelnemers woont in Batadorp (een beschermd dorpsgezicht) en 5 procent van de deelnemers woont in het buitengebied van Best. Geen van de deelnemers heeft aangegeven op een bedrijventerrein te wonen.
- Zes procent van de inwoners heeft op dit moment (uitgebreide) bouwplannen of verbouwplannen aan de buitenkant van hun huis. Daarnaast is 3 procent van de inwoners momenteel bezig met het zelf ontwikkelen van een (eigen) woning. Een grote meerderheid van de inwoners heeft op dit moment *geen* van deze verbouwplannen (91%).

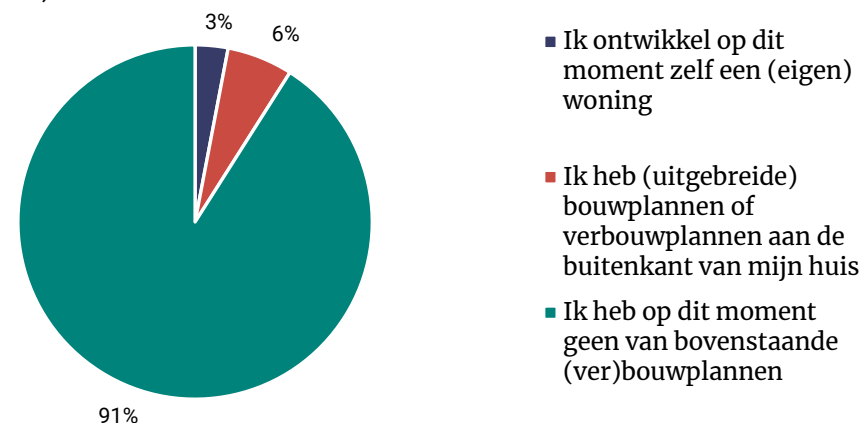
Figuur 1 – Waar woont u?

Basis: allen, n = 740

Figuur 2 – Welke uitspraak past het beste bij uw huidige situatie?

Basis: allen, n = 740

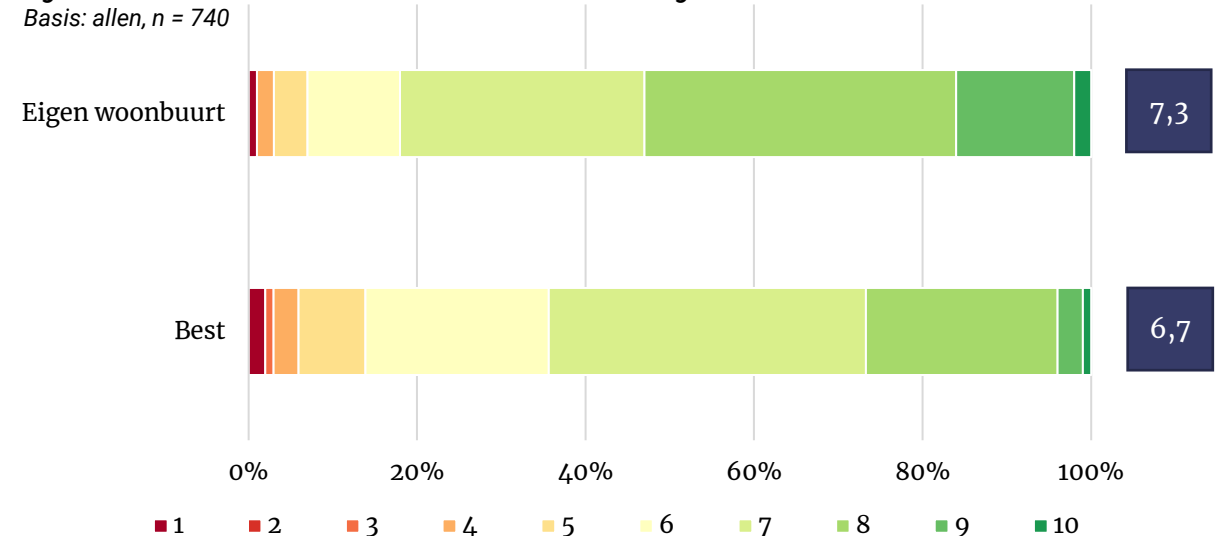

Belang van beeldkwaliteit (1)

- De volgende vragen die zijn gesteld aan de inwoners gingen over de beeldkwaliteit van bouwwerken in Best. Met deze beeldkwaliteit wordt bedoeld hoe gebouwen en bouwwerken eruitzien en hun uitstraling in de directe omgeving. Hierbij kan gedacht worden aan de vormgeving van daken, de plaatsing van deuren en ramen in een pand, het materiaalgebruik (baksteen, hout of kunststof) en hoe de gebouwen in de straat en omgeving passen.
- Aan de inwoners is gevraagd een rapportcijfer te geven aan de beeldkwaliteit van Best in het algemeen en de beeldkwaliteit van hun eigen woonbuurt. Een 1 stond hierbij voor erg slecht en een 10 voor erg goed. De eigen woonbuurt wordt met een 7,3 door de inwoners hoger beoordeeld dan de algemene beeldkwaliteit van Best, die met een 6,7 wordt beoordeeld.

Figuur 3 – Wat vindt u van de beeldkwaliteit van Best en uw eigen woonbuurt?

Basis: allen, n = 740

Inwoners die hun eigen buurt het hoogste rapportcijfer geven, zijn inwoners van Heivelden (7,8), het Dijkstraten (7,9) en Steegsche Velden (8,3). Zij geven hun woonbuurt een significant hoger cijfer dan inwoners van Hoge Akker (6,2) en Kantonnier (6,7).

Belang van beeldkwaliteit (2)

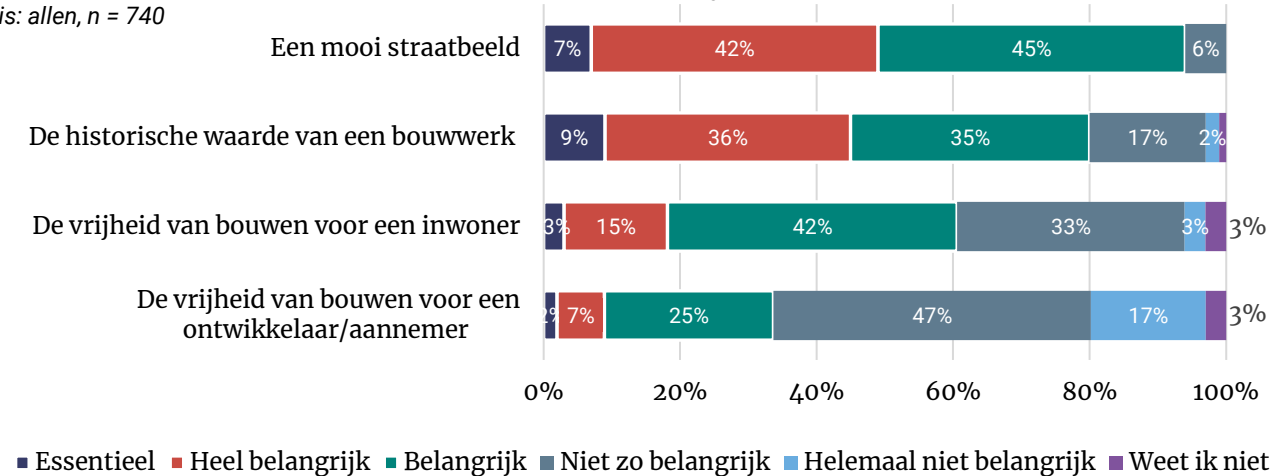
- Circa negen op de tien inwoners (87%) vinden een mooi straatbeeld (heel) belangrijk. Zeven procent van de inwoners vindt dit zelfs essentieel. Ook de historische waarde van een bouwwerk wordt gezien als belangrijk door de inwoners van Best. Zeven van de tien inwoners vindt dit (heel) belangrijk en 9 procent vindt dit essentieel.
- Als minder belangrijk wordt de vrijheid van bouwen voor inwoners gezien. Ruim een derde van de inwoners (36%) vindt dit niet zo belangrijk of zelfs helemaal niet belangrijk. Ook de vrijheid van bouwen voor een ontwikkelaar of aannemer vinden de inwoners van Best over het algemeen niet belangrijk. Bijna de helft van de inwoners geeft hierbij aan dit niet zo belangrijk te vinden (47%) en 17 procent van de inwoners zegt dit helemaal niet belangrijk te vinden.
- Ook vinden bijna alle inwoners het (heel) belangrijk of zelfs essentieel dat een gebouw past bij het karakter en de uitstraling van de omgeving en dat een gebouw op zichzelf een mooie uitstraling heeft.

Jongere inwoners vinden een mooi straatbeeld en de historische waarde minder vaak belangrijk. Zestien procent van de jongeren (18 t/m 34 jaar) vindt een mooi straatbeeld niet belangrijk. Ook vindt 39 procent van de jongeren de historische waarde van een bouwwerk niet belangrijk. Beide percentages liggen significant hoger dan bij inwoners van 35 jaar en ouder.

Inwoners die wel eens te maken hebben gehad met de welstandstoets, vinden de vrijheid van bouwen voor inwoners belangrijker dan inwoners die nog nooit een welstandstoets hebben laten uitvoeren.

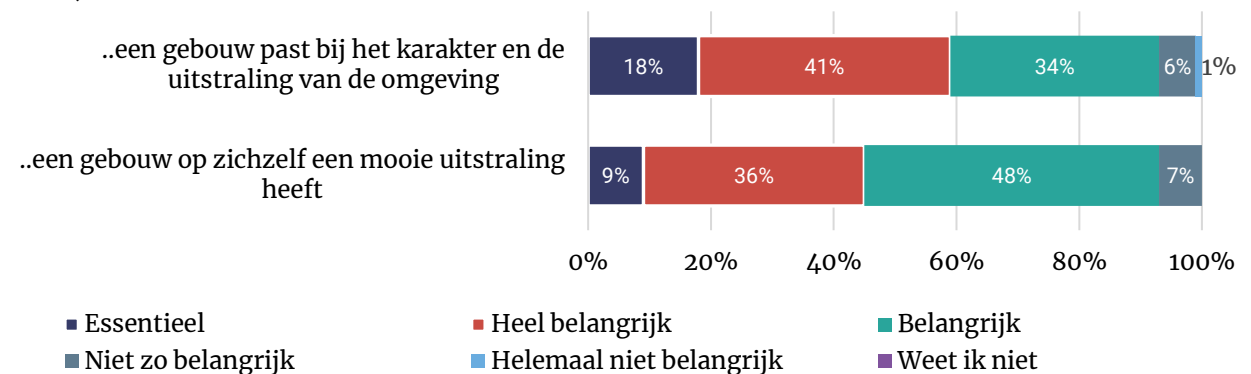
Figuur 4 – Kunt u aangeven in hoeverre u onderstaande punten belangrijk vindt?

Basis: allen, n = 740

Figuur 5 – Hoe belangrijk vindt u het dat ..

Basis: allen, n = 740

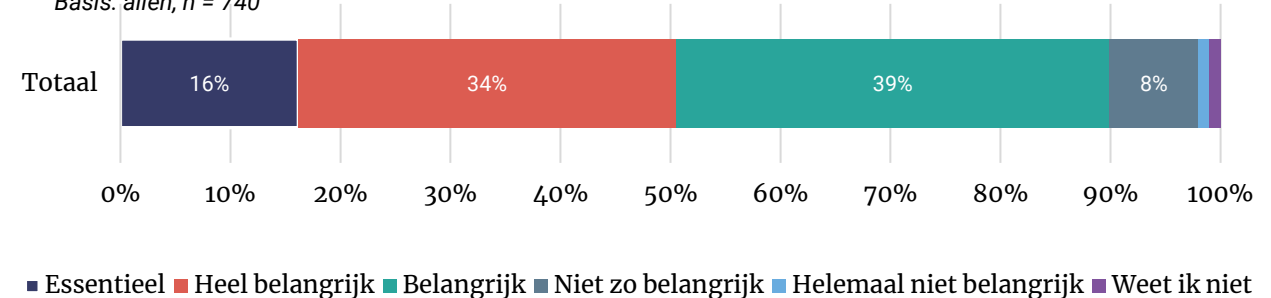
Toetsing van beeldkwaliteit (1)

- Negen van de tien inwoners (89%) vinden het (heel) belangrijk of zelfs essentieel dat de gemeente bouwplannen in Best toetst op beeldkwaliteit. Acht procent van de inwoners geeft aan het niet zo belangrijk te vinden.
- Op de vraag hoe er in de gemeente Best getoetst zou moeten worden, vinden circa twee op de vijf inwoners dat de welstandstoets zich moet richten op de hoofdlijnen – dus alleen op wat echt belangrijk is in de omgeving.
- Daarnaast vindt een op de vijf inwoners dat de welstandstoets zich alleen moet richten op het tegenhouden van bouwwerken die erg bedenkelijk zijn in de straat.
- Ook geeft een op de vijf inwoners aan dat de welstandstoets zich vooral moet richten op consistentie en kwaliteitskenmerken van nieuwe bouwwerken.

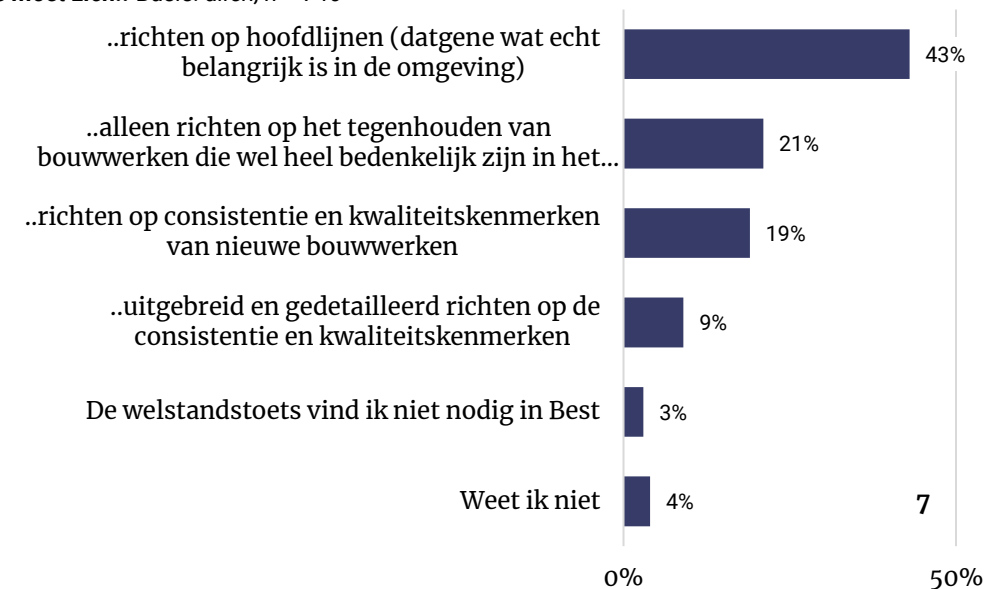
72 procent van de inwoners die vaker dan één keer een welstandstoets heeft laten uitvoeren, vindt het belangrijk of essentieel dat de gemeente bouwplannen toetst op beeldkwaliteit. Dit is significant lager dan de inwoners die maximaal één keer een welstandstoets hebben laten uitvoeren (89%) of hier nog nooit mee te maken hebben gehad (92%). Ondanks dit significante verschil, vindt de grote meerderheid in alle groepen dat het belangrijk of essentieel is dat de gemeente bouwplannen toetst op beeldkwaliteit.

Inwoners die op dit moment (uitgebreide) bouw- of verbouwplannen hebben aan de buitenkant van hun huis, vinden het vaker helemaal niet belangrijk dat de gemeente toetst op beeldkwaliteit dan inwoners die geen verbouwplannen hebben (5% tegen 1%).

Figuur 6 – Hoe belangrijk vindt u het dat de gemeente bouwplannen in Best toetst op beeldkwaliteit?
Basis: allen, n = 740

Figuur 7 – Wat vindt u? Hoe zou er in Best getoetst moeten worden? Of is dat volgens u helemaal niet nodig?
De welstandstoets moet zich.. Basis: allen, n = 740

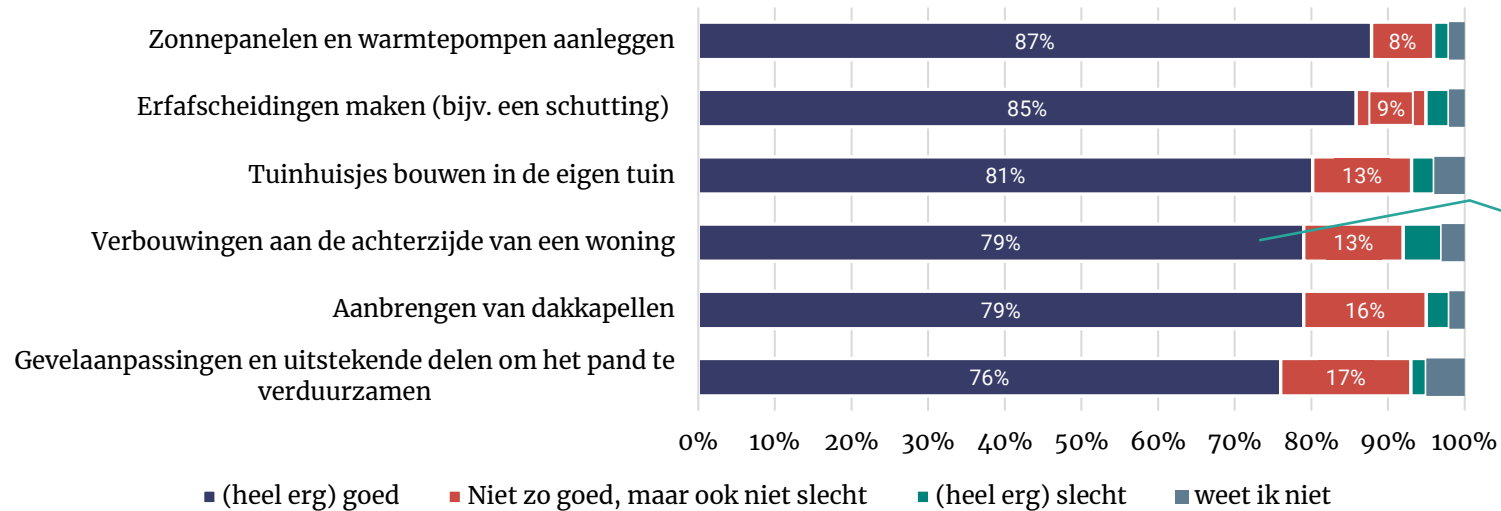

Toetsing van beeldkwaliteit (2)

- Aan inwoners is gevraagd wat zij ervan vinden dat een aantal zaken in de gemeente Best meestal worden toegestaan. De ruime meerderheid van de inwoners vindt dit goed of zelfs heel erg goed. Bij alle uitgevraagde thema's vindt minimaal driekwart van de inwoners het goed dat deze zaken meestal worden toegestaan.
- Voornamelijk bij het aanleggen van zonnepanelen en warmtepompen vinden de inwoners het goed dat dit meestal wordt toegestaan (87%). Ook bij het maken van een erfafscheiding zijn inwoners het hier vaak mee eens (85%).

Figuur 11 – Wat vindt u ervan dat de volgende zaken in de gemeente Best meestal worden toegestaan?

Basis: allen, n = 740

90 procent van jongeren (18 t/m 34 jaar) vindt dit (heel erg) goed

Toetsing van beeldkwaliteit (3)

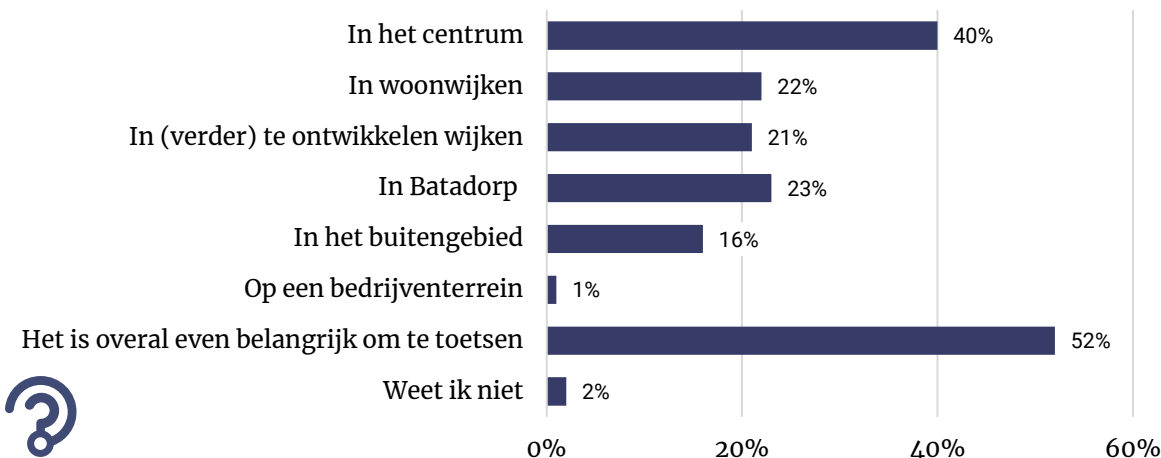
- Twee op de vijf inwoners vinden het extra belangrijk dat er wordt getoetst op de beeldkwaliteit in het centrum van Best. Daarnaast vindt circa een op de vijf inwoners dat het ook extra belangrijk is in woonwijken, te ontwikkelen wijken en in Batadorp. De helft van de inwoners geeft aan dat het overal even belangrijk is om op de beeldkwaliteit te toetsen.
- Bijna driekwart van de inwoners geeft daarnaast aan dat het minder belangrijk is om te toetsen op beeldkwaliteit op een bedrijventerrein. Ook vindt een derde van de inwoners het minder belangrijk dat er wordt getoetst in het buitengebied.

54 procent van de jongeren (18 t/m 34 jaar) vindt het extra belangrijk dat er wordt getoetst in het centrum, dit tegenover 40 procent van het gemeentelijk gemiddelde.

20 procent van inwoners van 35 t/m 64 jaar vindt het belangrijk dat er in het buitengebied wordt getoetst, dit tegenover 16 procent van het gemeentelijk gemiddelde.

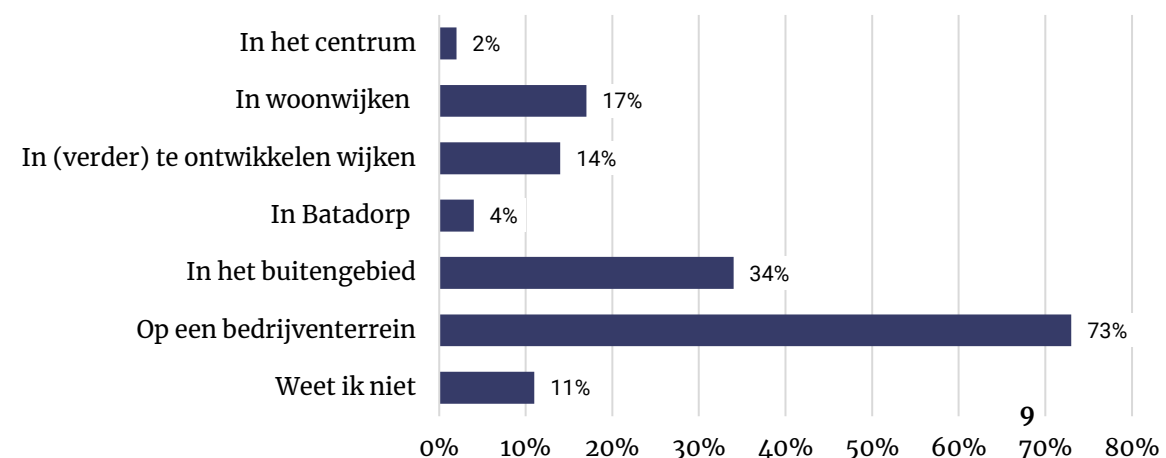
Figuur 12 – Waar vindt u het extra belangrijk om te toetsen?

Basis: allen, n = 740

Figuur 13 – In welke gebieden is het minder belangrijk om te toetsen?

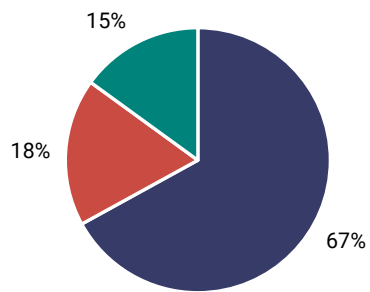
Basis: allen, n = 740

Ervaring met welstandstoets (1)

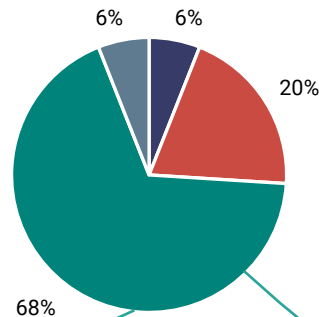
- Twee derde van de inwoners was voor dit onderzoek ook al bekend met de welstandstoets. Zij wisten al min of meer wat de welstandstoets inhield. Circa een op de vijf inwoners had wel eens van de welstandstoets gehoord, maar wist niet precies wat het was.
- Een meerderheid van de inwoners (68%) heeft nog nooit een welstandstoets moeten laten uitvoeren. Een kwart van de inwoners heeft wel minimaal één keer een welstandstoets in de gemeente Best laten uitvoeren.
- Van de inwoners die wel een welstandstoets hebben laten uitvoeren, was dit in ruim de helft van de gevallen (57%) vanwege een verbouwing van een bestaand gebouw. Bij een derde van de gevallen was dit vanwege de bouw van nieuwbouw.
- Bij anders wordt nog genoemd dat het ging om een aanbouw van een garage/carport, een overkapping, een erfafscheiding en het plaatsten van zonnepanelen.

Figuur 14 – Was u al bekend met de welstandstoets voor gebouwen?
Basis: allen, n = 740

- Ja en ik wist al min of meer wat het was
- Wel van gehoord, maar weet niet wat het is
- Nee, niet van gehoord

Figuur 15 – Heeft u voor (ver)bouwplannen in de gemeente Best wel eens een welstandstoets moeten laten uitvoeren? Basis: allen, n = 740

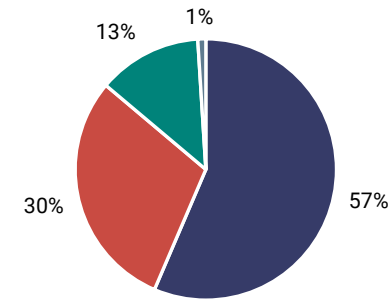

- Ja, meerdere keren
- Ja, één keer
- Nee, nooit
- Weet ik niet

Vooraf inwoners van 50 jaar en ouder hebben ervaring met de welstandstoets

17 procent van de inwoners van het buitengebied heeft meerdere keren een welstandstoets laten uitvoeren

Figuur 16 – Waarvoor moest de welstandstoets worden uitgevoerd?
Basis: inwoners die wel eens een welstandstoets hebben laten uitvoeren, n = 234

- Vanwege verbouwing van een bestaand gebouw
- Vanwege de bouw van nieuwbouw
- Anders
- Weet ik niet (meer)

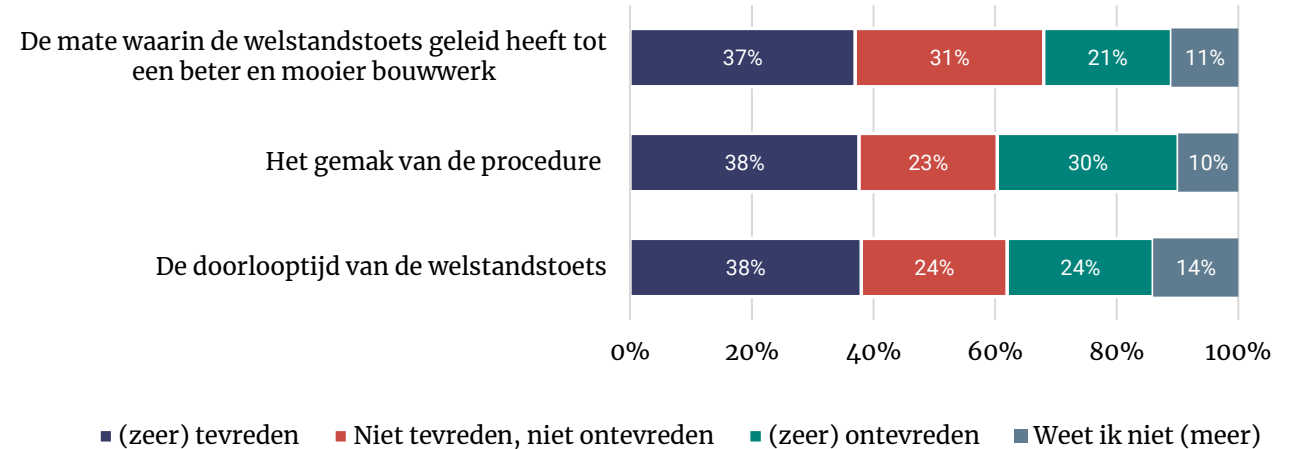

Ervaring met welstandstoets (2)

- Van de inwoners die een welstandstoets hebben laten uitvoeren, zijn circa twee op de vijf inwoners (zeer) tevreden met zowel de mate waarin de welstandstoets geleid heeft tot een beter en mooier bouwwerk, als het gemak van de procedure en de doorlooptijd van de welstandstoets.
- Daarentegen is een op de vijf inwoners (zeer) ontevreden over de mate waarin de welstandstoets heeft bijgedragen aan een beter en mooier bouwwerk. Ook is een derde van de inwoners (zeer) ontevreden over het gemak van de procedure en een kwart van de inwoners is (zeer) ontevreden over de doorlooptijd.
- Wanneer inwoners de kwaliteit (mooi straatbeeld) afzetten tegen de vrijheid die zij gekregen hebben om te bouwen, ervaren twee op de vijf inwoners de welstandstoets als streng of zeer streng. Daarnaast vindt 37 procent van de inwoners de toets niet zo streng en 9 procent zelfs helemaal niet streng.

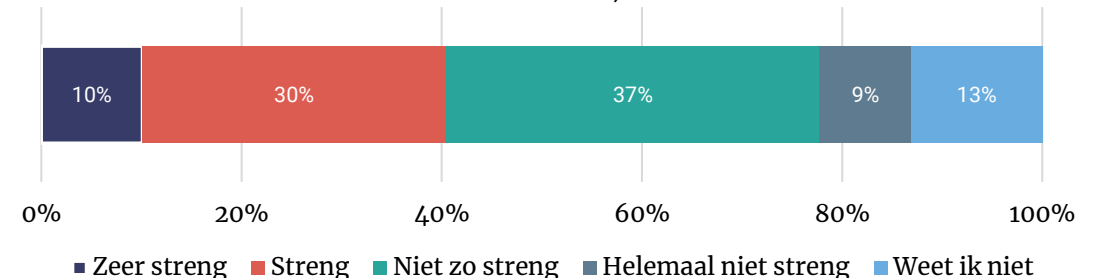
Inwoners die meerdere keren een welstandstoets hebben laten uitvoeren, zijn vaker (zeer) ontevreden over de mate waarin de welstandstoets heeft geleid tot een beter en mooier bouwwerk (34% tegenover 17%). Ook zijn deze inwoners vaker ontevreden over het gemak van de procedure (46% tegenover 25%) en de doorlooptijd van de welstandstoets (38% tegenover 20%). Daarnaast beschouwt deze groep de toets vaker als (zeer) streng.

Figuur 17 – Wat is uw ervaring met de welstandstoets in de gemeente Best? In hoeverre was u tevreden met ...
Basis: inwoners die wel eens een welstandstoets hebben laten uitvoeren, n = 234

Figuur 18 – Als u de kwaliteit (mooi straatbeeld) afzet tegen de vrijheid die u gekregen heeft om te bouwen. Hoe vindt u dat gemeente Best toetst?

Basis: inwoners die wel eens een welstandstoets hebben laten uitvoeren, n = 234

Peiling – Ruimtelijke Kwaliteit

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl